Skolinspektionen

Beslut
2014-03-03
Dnr 43-2013:4723

Arboga kommun
arboga.kommun@arboga.se
Rektorn vid Nybyholmsskolan
linnea.holjer@arboga.se

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn av Nybyholmsskolan i Arboga kommun

Tillsyn i Nybyholmsskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Arboga kommun under våren 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Nybyholmsskolan besöktes av Skolinspektionen den 4 februari 2014.

Fakta om skolenheten

Nybyholmskolan är en kommunal skola i Arboga kommun. Verksamheten omfattar förskoleklass samt grundskola årskurserna 1-5. Vid tidpunkten för tillsynen hade Nybyholmskolan 105 elever. Av dessa gick 18 elever i förskoleklassen och 87 elever i grundskolan. Skolans ledning består av en rektor som tillsammans med skolans tre arbetslagsledare bildar skolans ledningsgrupp.

Kunskapsresultat

Enligt Skolverkets statistik för nationella ämnesproven i matematik uppnådde 46 procent av eleverna i årskurs 3 kravnivån på samtliga delprov under läsåret 2012/13. Motsvarande värde för riket var 68 procent.

På ämnesproven i svenska uppnådde 59 procent av eleverna i årskurs 3 kravnivån på samtliga delprov under läsåret 2012/13. Motsvarande värde för riket var 78 procent.

Skolan gör två gånger per läsår sammanställningar av uppnådda kunskapskrav för samtliga elever i de ämnen som de undervisas i. Enligt skolans uppgifter från hösten 2013 bedöms näst intill alla elever i årskurser 1-5 uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås i de ämnen som de undervisas i förutom i ämnena svenska/svenska som andraspråk, matematik samt idrott och hälsa.

I ämnena svenska/svenska som andraspråk uppnådde, enligt skolans egna uppgifter, 88 procent av eleverna de kunskapskrav som minst ska uppnås. I ämnet matematik var motsvarande värde 92 procent. I ämnet idrott och hälsa uppnådde 80 procent av eleverna i årskurserna 1-5 de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Helhetsbedömning

Skolinspektionens samlade bedömning är att verksamheten vid Nybyholmsskolan har centrala områden som behöver förbättras. Sedan januari 2013 har skolan en ny rektor. Rektorn har tillsammans med arbetslagen påbörjat ett grundläggande utvecklingsarbete.

Tillsynen visar att lärarna på Nybyholmskolan inte i tillräcklig omfattning ger alla elever den ledning och stimulans de behöver i sitt lärande för att nå ökad måluppfyllelse mot kunskapskraven. De elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås behöver ges ökad ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Tillsynen visar också att elevernas möjligheter till exempelvis ämnesfördjupning, överblick och sammanhang begränsas eftersom eleverna endast i liten omfattning erbjuds möjligheter att arbeta ämnesövergripande och i samverkan med andra klasser.

I Nybyholmsskolan erhåller inte nyanlända elever med annat modersmål än svenska undervisning i svenska som andraspråk i den omfattning som timplanen anger. Dessa elever erhåller inte heller studiestöd på modersmålet. Skolan upprättar inte åtgärdsprogram för denna form av särskilt stöd. Följden av att det inte upprättas åtgärdsprogram för studiehandledning på modersmålet kan medföra att den enskilde elevens behov av sådant stöd inte synliggörs. Därmed ökar risken för att elevens möjligheter att uppnå kunskapskraven i samtliga ämnen försämras.

Det finns även brister i elevernas tillgång till skolbibliotek vilket försvårar för eleverna att aktivt kunna använda det som stöd i sitt lärande.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på de brister som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse och uppfylla författningarnas krav.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Arboga kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 3 juni 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Arboga kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att undervisningen i svenska som andra språk utgår från och omfattar kursplanens och läroplanens krav.

- Se till att lärarna samverkar i arbetet för att nå utbildningsmålen.
- Se till att lärarna ger alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Motivering

Svenska som andra språk

Enligt skolförordningen (SFS 2011:285) ska undervisning i svenska som andraspråk, om det behövs, anordnas dels för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål, dels för elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet samt för invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare. Rektorn beslutar om undervisning i svenska som andraspråk. Undervisningen i svenska som andraspråk ersätter undervisningen i svenska. Svenska som andraspråk får därutöver anordnas som språkval i grundskolan och specialskolan, som elevens val eller inom ramen för skolans val.

Skolinspektionens utredning visar att elever vid Nybyholmskolan som läser enligt kursplanen svenska som andraspråk erbjuds inte undervisning fullt ut enligt timplanen för svenska som andraspråk.

På Nybyholmskolan finns elever som bedömts behöva undervisning i svenska som andraspråk. I intervju med lärare framkommer att undervisningen i svenska som andra språk inte ges utifrån kursplanen för detta ämne och inte istället för svenska utan eleverna får en blandning av de båda ämnena. Eleverna undervisas i svenska av klassläraren de lektioner då det inte finns tillgänglig lärare i svenska som andra språk. Rektorn uppger att hon begärt ökade lärarresurser från kommunens gemensamma organisation för svenska som andra språk.

Skolinspektionen bedömer att eleverna inte erhåller utbildningen i svenska som andra språk i den omfattning timplanen anger.

Lärarnas samverkan

I Läroplanen för grundskolan, Lgr 11 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer, anges att lärarna ska samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningens mål.

Enligt rektorn började lärarna vid Nybyholmskolan höstterminen "med flaggan i topp" för att samverka främst inom ämnet matematik men detta fullföljdes inte.

I intervju uppger rektorn vidare att det inte finns någon naturlig samverkan mellan lärarna eftersom varje lärare till övervägande delen arbetar i sin egen klass. Några lärare berättar dock i intervju att de har bytt ämnen med varandra på grund av olika behörighet. Lärarna uppger vidare att de samverkar vid temadagar några gånger per år. I Skolinspektionens enkät som genomfördes hösten 2013 uppger lärarna att de inte i så stor omfattning samverkar i undervisningen. I intervju uppger eleverna att undervisningen sker ämnesvis, inte ämnesövergripande och att samverkan med andra klasser sällan förekommer.

Skolinspektionen bedömer att elevernas möjligheter till exempelvis ämnesfördjupning, överblick och sammanhang begränsas eftersom eleverna endast i begränsad omfattning erbjuds möjligheter att arbeta ämnesövergripande och i samverkan med andra klasser.

Stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling

Enligt skollagen ska alla barn och elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Rektorn uppger i intervju att stimulans för elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås är något som skolan behöver bli bättre på. I de flesta klasser arbetar alla elever med samma uppgifter, enligt rektorn. Lärarna beskriver i intervju att de ibland nivågrupperar eleverna och ger dem möjlighet att arbeta i olika böcker exempelvis i matematik. I Skolinspektionens enkäter framkommer att vårdnadshavare anser att deras barn behöver mer utmaningar i skolan. I elevernas enkätsvar framkommer även att eleverna vill få svårare uppgifter för att få ökad stimulans i skolarbetet. Eleverna bekräftar i intervjuer att i matematik kan man få göra olika uppgifter, man får arbeta i olika böcker, men om man blir klar med uppgifterna får man arbeta fritt. Det innebär enligt eleverna att man kan rita eller städa bänken. Eleverna beskriver vidare att i de flesta ämnen arbetar hela klassen med samma sak förutom de elever som inte kan svenska.

Skolinspektionen bedömer att lärarna på Nybyholmskolan inte i tillräcklig omfattning ger alla elever den ledning och stimulans de behöver i sitt lärande för att nå ökad måluppfyllelse mot kunskapskraven. De elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås behöver ges ökad ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Sammanfattningsvis visar utredningen att utbildningens inriktning utifrån målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser brister när det gäller svenska som andraspråk, vilket inte alltid ges som eget ämne istället för svenska. Utredningen visar även att det finns brister i skolans arbete med att ge eleverna ledning och stimulans. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

1 kap. 11 § och 10 kap. 4 § skollagen, 5 kap. 14-15 §§ skolförordningen och Lgr 11, Lgr 11 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer, 3 kap. 3 § andra meningen skollagen

Trygghet och studiero

Bedömning

Arboga kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Se till att det finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året och hur de ska följas upp.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolinspektionen har tagit del av Nybyholmsskolans plan mot kränkande behandling som de benämner "Nybyholmsskolans likabehandlingsplan – en plan mot diskriminering och kränkande behandling 2013/2014". Planen innehåller allmänna beskrivningar av de åtgärder som personalen på Nybyholmsskolan behöver göra för att förebygga och förhindra diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling. I planen anges att dessa åtgärder ska göras i början av varje läsår. Skolan beskriver inte vilka identifierade åtgärder som kommer att påbörjas eller genomföras det kommande året. Planen beskriver inte heller hur föregående års planerade åtgärder har genomförts.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i Nybyholmsskolans plan mot kränkande behandling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristen.

Författning

6 kap. 8 § skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Arboga kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Säkerställa att alla elever som bedömts vara i behov av särskilt stöd får sådant stöd.
- Se till att åtgärdsprogram för studiehandledning på modersmålet upprättas när beslut om sådant särskilt stöd fattats.

Motivering

Av skollagen framgår att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. För en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Enligt skolförordningen (SFS 2011:285) ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. En elev som ska erbjudas modersmålsundervisning och som före sin ankomst till Sverige har undervisats på ett annat språk än modersmålet får ges studiehandledning på det språket istället för på modersmålet, om det finns särskilda skäl.

Skolinspektionen har tagit del av ett dokument benämnt "Riktlinjer för Arboga kommuns mottagning, introduktion och utbildning av flerspråkiga barn och elever". I detta anges att kommunen ska se till att förskolor och skolor har modersmålsstödjare, lärare i modersmål, studiehandledning och svenska som andraspråk med adekvat kompetens. Nyanlända elever i de yngre åldrarna med annat modersmål än svenska placeras i en klass tillsammans med svensktalande elever.

I intervju med rektorn framkommer att det finns studiehandledning på modersmålet för några språkgrupper men dock inte för alla. Svårigheter föreligger enligt rektorn att hitta lämpliga personer som kan ge studiehandledning. Enligt rektorn upprättar skolan inte några åtgärdsprogram för de elever som är i behov av särskilt stöd i form av studiehandledning på modersmålet trots att utredningar gjorts som visar att elever behöver denna form av särskilt stöd.

Skolinspektionen bedömer att det finns elever som inte får det särskilda stöd som en utredning visat att de behöver. Åtgärdsprogram har inte upprättats för det särskilda stöd i form av studiehandledning som dessa elever behöver.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i Nybyholmsskolans arbete avseende upprättande av åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd. Utredningen visar även brister gällande de elever som är i behov av särskilt stöd i form av studiehandledning på modersmålet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Arboga kommun föreläggs därför att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8-10 §§ skollagen, 5 kap. 4 § skolförordningen

Personalkompetens

Bedömning

Arboga kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Personalkompetens.

- Se till att de lärare som undervisar är behöriga för den undervisning de ska bedriva.

Motivering

Enligt skollagen ska den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen. Det innebär att utbildningen måste överensstämma med den skolform, årskurs och de ämnen som läraren undervisar i.

Vid intervjuer med rektorn och lärare och av dokumentstudier framkommer att lärarna på Nybyholmsskolan i huvudsak undervisar sin egen klass i samtliga ämnen trots att inte samtliga lärare är behöriga att undervisa i alla ämnen. Rektorn uppger att det även saknas utbildade lärare i ämnena teknik samt idrott och hälsa.

Sammanfattningsvis visar utredningen att skolan inte endast använder lärare som är behöriga för den undervisning de bedriver. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Arboga kommun föreläggs därför att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 13, 15, 18-20 §§ skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Arboga kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att eleverna har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval.
- Se till att eleverna har tillgång till kurator.

Motivering

Vägledning inför utbildning och yrkesval

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför framtida utbildning och yrkesval kan tillgodoses. Även de som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

Av Skolinspektionens intervjuer med rektorn och lärarna framkommer att det inte finns tillgång till personal med kompetens för vägledning inför framtida utbildnings- och yrkesval vid Nybyholmsskolan.

Elevhälsa

Av skollagen framgår att det för förskoleklassen och grundskolan ska finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator för att tillgodose elevernas behov av medicinska, psykologiska och psykosociala insatser.

Av intervjuer med elevhälsoteamet framkommer att kuratorn i elevhälsoteamet vid Nybyholmsskolan inte tar emot elever under 12 år för samtal utan vårdnadshavarnas medgivande, vilket inte kan krävas enligt skolförfattningarna. Skolinspektionen bedömer därmed att vissa av skolans elever har begränsad tillgång till kurator.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i elevernas tillgång till personal med kompetens för att tillgodose studie- och yrkesvägledning. Det finns även brister i elevernas tillgång till kurator. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarna krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 25 och 29 §§ skollagen

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Arboga kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Se till att eleverna har tillgång till skolbibliotek.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek.

Med skolbibliotek avses enligt förarbetena (prop. 2009/10:165 s. 284) en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja eleverna.

Efter intervjuer med rektorn, lärare och elever samt vid dokumentstudier framkommer att det inte finns något skolbibliotek vid Nybyholmsskolan. Intervjugrupperna beskriver att det finns tillgång till litteratur genom den kontakt skolan har med kommunbiblioteket. Där kan lärarna beställa boklådor till klasserna. Rektorn är osäker på om kommunbiblioteket ligger på ett rimligt avstånd från skolan för att möjliggöra att detta kan användas kontinuerligt som en del av elevernas utbildning. Skolinspektionen bedömer mot denna bakgrund att eleverna inte har tillgång till ett skolbibliotek för att de aktivt ska kunna använda det som stöd i sitt lärande.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister avseende elevernas tillgång till skolbibliotek. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristen.

Författning
2 kap. 36 § skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Sara Rising
Beslutsfattare/Utredare

Kerstin Haster
Föredragande/Utredare

Bilaga:
Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.